

14. Taqi jaqina k'uchi ukata jusachaña kankañampi irnaqäwinakaru jawst'atañanakapataki

Perú marka pachana, ukata suyuna kapa taqi chiqa markanaka taypina qullqi jikxatañataki kunaymana irnaqäwinakawa uñstayasirakini, ukasti taqi chiqa markanakana qullqi chuyma utjañarjama uñtatarakiniwa. Ukhamarakiwa, jaqinakanaka suma kúchi kankañani utjasipxañanakapatakixa suma phisna q'umatsa q'uma irnaqäwinakarakiwa uñstayasini, ukampinsa uka irnaqäwinakatxa qullqisa juk'ampi irxatatarakiniwa.

Uka jach'a amtäwi phuqaña laykuxa Estado taypita:

(a) Machaqa yänaka apnaqasa kunaymana luräwinaka uñstayaña, chiqapa yatiñanaka ch'amanchaña, lurtäwinaka machaqachasa, yatxatäwinaka aptasa yatiña utanakampi, empresa mayachäwinakampi ukata Estado taypinkiri mayachäwinakampi suma arusthapïwinakawa wakicht'asiskarakini, ukhamata Estado qullqisa ukata jani Estado taypinkiri mayachäwinakana qullqipasa jila qullqiwa irtasirakini, uka pachparakiwa anqäxa marka qhatunakarusa waljata Perú markana lurata yänakapaxa apsusirakini, ukanxa walja jaqinakarakiwa yatiña kankañanakapa ch'amanchasa irnaqapxarakini.

(ch) Wali uñanuqt'asisa aruskipäwinaka, taqitaki wali khusa irnaqäwinaka utjañapatakixa walja amuynuqäwinakawa wakicht'asiskarakini.

(h) OIT sutiñchata jach'a mayacht'äwina kamachinakaparjama atinisawa irnaqirinakaxa mayacht'asïwinakapa nayraru aptapxarakini, ukhamata sapa maynitakisa ukhamaraki qhawqhanitixa mayacht'atäpki jupanakaru kunatixa wakiski ukanakaxa suma yächasisa mayachthapisirakini.

(i) Perú pacha taqi markanakapana kunaymana lurañanakasa

chiqaparu irptasirakini, ukhamata qhatunakana taypina wali jalaqampi alxt'asiñataki, qullqi munasinsa mayt'asiñataki, machaqata kuna lurañanaka tuqita aruskipäwinaka utjañapataki, ukhamata luräwinakasa sapa kutitjama irnaqirinakana yanapt'asiñanakapataki uñstañapataki.

(k) Empresa sutinchata jisk'a mayacht'äwi taypinakana irnaqirinakaru kunatixa chiqpachana wakiski taqi ukanaka tuqita wakiskiri amtäwinakawa amuyasiskarakini.

(l) Jaqinakana jani kuna lurasä inaki muyuñanakapataki walja irnaqäwinaka uñstayañawa amuynuqasiskarakini, chiqanxa ampamampi lurañanaka (artesananiyas sutinchata) ch'amanchiri mayachäwinakaruwa chiqpachanxa yanapt'asiskarakini.

(ll) Markanakana, suyunakana irnaqirinakaxa wali yatiñanipxañapawa, ukatakiwa empresa sutinchata mayachäwinaka taypina qullqimpisa yanapt'asiskarakiñapawa irnaqirinakapana machaqa yatxatäwinaka katuqañanakapataki.

(m) Kuna lurañanaka yatirinakatakisa chiqanxa irnaqirinakaxa munasi uka tuqinakata yatikipayasäwinakawa wakicht'asiskarakini, ukhamarjamawa yatiña utanakansa yatichäwinakxa yatichasiskarakini.

(n) K'achata k'achata khitinakatixa irnaqäwinakapata jisk'a qullqi katuqasipki ukata khiti irnaqiri masinakapatixa walja jila qullqi irnaqäwinakapata katuqasipkaraki jupanakataki khuskhachäwinakawa amtasiskarakini.

(ñ) Markanaka ch'amanchaña layku irnaqäwinakana taypina warminakasa, jilawiri jaqinakasa ukhamaraki wayna tawaqunakasa qawayata jawst'ataskarakiniwa.

(p) Markanakana irnaqäwinaka utjipansa, pachpa markachirinakaparuwa irnaqañanakapataki jawst'asiskarakini, ukampinsa uka irnaqañanaka taypina usurnuqata jaqinakaru irnaqañanakapataki katuqt'aña tuqita suma amuykipasiskarakini.

(q) Taqi irnaqiri jaqinakarusa qawayata ch'ama tukutanakapatjama qullqi tuqitsa khuskhanchasiskarakiniwa, janiwa jisk'achäsiñaxa utjxaniti, maski kawki jaqiskpansa, kunja ajanuniskpansa, chachaskpansa warmiskpansa, yaqha aruniskpansa, mayja amuyañaniskpansa, qullqiniskpansa jani qullqiniskpansa, jilawiri sullkawiriskpansa, maski kunaskpansa

jukha pura chani qullqimpi khuskhachatasipkarakiniwa.

(r) Pampa ayllunakana utjasiri yapu yapuchirinakarusa, amparanakampi yänaka luririnakarusa, taqiniruwa markanakana utjasiri jaqinakarua yanapaña layku ch'ama tukutanakapatjama yanapt'äwinakasa churasiskarakiniwa.

(s) Jisk'a wawanakaru ch'amjasiyañanakasa chhaqtayasxarakiniwa, chiqanxa janiwa jisk'a wawanakasa ukhamaraki chuymani jaqinakasa irnaqaña munäwipa layku yatiña utanakaru sarañatsa qhipaqtapkaspati, usunakampisa usnaqapkarakispasa, sintisa llakisipkarakispati, jani jaqjama uñjatäkarakispasa.

(t) Utanakana ch'amjasiri kullakanakaru kunatixa ch'ama tuküwinakapatjama wakiski ukanakasa suma yanapt'aña kankañampi amuynuqataskarakiniwa.

(u) Consejo Nacional de Trabajo sutinchata mayachäwi taypita, irnaqäwinakasa jani atiya utjañapataki, empresa mayachäwinaka jach'anchasiñanakapataki, ukata irnaqirinakana suma yäqatañanakapataki, Estado taypita irnaqiri jilata kullakanakampi ukata irnaqiri mink'asirinakampi suma purapata yäqasisa irnaqapxañapataki wakiskiri arusthapäwinakawa wakichataskarakini.

(w) Irnaqäwinakana qullqi tuqita taqi jaqina jaqïwskaña khusankañatakixa aliqata unanchäwinakaxa apasiskarakini.